

Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU8

Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avstyrker motionsförslaget. Utskottet delar regeringens bedömningar av de slutsatser som framgår av Riksrevisionens rapport.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2018/19:29 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel	5
Reservationer	9
Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel (SD)	9
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Skrivelsen.....	10
Följdmotionen	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel

Riksdagen avslår motion

2018/19:3017 av Bo Broman m.fl. (SD) och
lägger skrivelse 2018/19:29 till handlingarna.

Reservation (SD)

Stockholm den 12 mars 2019

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Hillevi Larsson (S), Bo Broman (SD), Peter Persson (S), Tony Haddou (V), Borian Åberg (M), David Lång (SD), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Joar Forssell (L), Eric Westroth (SD), Rebecka Le Moine (MP), Kjell Jansson (M), Sultan Kayhan (S) och Jörgen Berglund (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2018/19:29 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel och en följdmotion som har väckts med anledning av skrivelsen. Motionärernas förslag till riksdagsbeslut framgår av bilagan.

Under beredningen av ärendet har utskottet informerats om rapporten av riksrevisorn med medarbetare.

Bakgrund

Riksdagens kammarkansli anmälde till utskottet i september 2018 att Riksrevisionens granskningsrapport Nedsatt moms på livsmedel – priseffekt, fördelningsprofil och kostnadseffektivitet (RiR 2018:25) kommit in till riksdagen och att rapporten överlämnats till regeringen för yttrande.

Regeringen överlämnade skrivelse 2018/19:29 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel till riksdagen den 20 december 2018.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i granskningsrapporten Nedsatt moms på livsmedel – priseffekt, fördelningsprofil och kostnadseffektivitet (RiR 2018:25).

Regeringen konstaterar att Riksrevisionens bedömning av livsmedelsmomsens kostnadseffektivitet ligger i linje med tidigare bedömningar, däribland i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2017 (skr. 2016/17:98). Livsmedel är något som alla köper. Stödet träffar därför alla hushåll, såväl resursstarka som resurssvaga, vilket är en orsak till den låga kostnadseffektiviteten. Regeringen delar Riksrevisionens syn att en kombination av andra stöd kan vara mer träffsäkra och därmed mindre kostsamma än nedsatt moms på livsmedel. Samtidigt finns det andra aspekter som kan behöva beaktas i en samlad bedömning av för- och nackdelar med nedsatt livsmedelsmoms. Det är av dessa skäl viktigt att löpande pröva olika skatteutgifter inom ramen för budgetarbetet.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om att utreda olika fördelningspolitiska åtgärder.

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservationen (SD).

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har motiverat sin granskning med att det av de skattepolitiska riktlinjer som riksdagen antagit framgår att skattepolitikens främsta syfte är att inbringa skattemedel men att skattesystemet även kan ha andra syften. Stöd som lämnas på budgetens inkomstsida bör i första hand undvikas och åtminstone prövas på samma sätt som vanliga utgifter i den årliga budgetprocessen.

Riksrevisionen har nyligen uppmärksammat att skatteutgifter inte redovisas lika utförligt i budgetens utgiftsområdesbilagor som stöd på budgetens utgiftssida. Granskningen motiveras vidare av att skatteutgiften för nedsatt moms på livsmedel uppgår till ett stort belopp. Det är drygt 20 år sedan matmomsen sattes ned och ändå har ännu ingen utvärdering av nedsättningens pris effekter publicerats. Det finns därför en risk att prisgenomslaget har överskattats.

Syftet med granskningen är att undersöka den nedsatta livsmedelsmomsens kostnadseffektivitet genom att utvärdera dess pris- och fördelningseffekter. Granskningsarbetet utgår från en övergripande revisionsfråga: Är nedsatt moms på livsmedel en kostnadseffektiv åtgärd för att förstärka köpkraften hos barnfamiljer och låginkomsthushåll?

Granskningens resultat visade bl.a. att

- nedsatt livsmedelsmoms fick fullt prisgenomslag på kort sikt
- nedsatt moms har en positiv fördelningsprofil
- den nedsatta livsmedelsmomsens kostnadseffektivitet är låg

Riksrevisionens slutsats är att nedsatt moms på livsmedel inte är ett kostnadseffektivt sätt att förstärka köpkraften för barnfamiljer och låginkomsthushåll. Kostnadseffektiviteten anses vara låg eftersom andra grupper än målgrupperna tillgodogör sig en stor del av stödet. Riksrevisionen bedömer att ungefär hälften av skatteutgiftens ca 27 miljarder kronor skulle kunna sparas årligen genom att man i stället använder en kombination av

alternativa fördelningspolitiska stöd (momsen på livsmedel förutsätts då ha höjts till 25 procent).

Även om Riksrevisionen finner att den granskade åtgärden inte är en kostnadseffektiv åtgärd för att förstärka köpkraften hos nämnda grupper, menar dock Riksrevisionen att det kan finnas andra fördelar med nedsatt moms på livsmedel som måste beaktas vid en samlad bedömning av åtgärden.

Riksrevisionen finner också att livsmedelspriserna på kort sikt sänktes i sådan utsträckning att det är rimligt att anta att hela momsnedläggningen omvandlades till sänkta priser. Riksrevisionen kan däremot inte bedöma hur priseteffekterna blivit på längre sikt; alltför många faktorer kan då spela in.

Riksrevisionens rekommendation är att regeringen mot bakgrund av vad som anförts i granskningen om den nedsatta livsmedelsmomsens låga kostnadseffektivitet tar initiativ till att utreda nedsatt moms på livsmedel och avgör om motivet alljämt är att stödja barnfamiljer och låginkomsthushåll samt att i sådant fall överväger andra sätt att stödja dessa hushåll.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionens bedömning av livsmedelsmomsens kostnadseffektivitet ligger i linje med tidigare bedömningar, däribland i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2017 (skr. 2016/17:98). Livsmedel är något som alla köper. Stödet träffar därför alla hushåll, såväl resursstarka som resurssvaga, vilket är en orsak till den låga kostnadseffektiviteten. Regeringen delar Riksrevisionens syn att en kombination av andra stöd kan vara mer träffsäkra och därmed mindre kostsamma än nedsatt moms på livsmedel. Samtidigt finns det andra aspekter som kan behöva beaktas i en samlad bedömning av för- och nackdelar med nedsatt livsmedelsmoms. Det är av dessa skäl viktigt att löpande pröva olika skatteutgifter inom ramen för budgetarbetet.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen anser att det är bra att Riksrevisionen har granskat hur den sänkta momsen på livsmedel fungerar som fördelningspolitisk åtgärd. Riksrevisionen finner att andra fördelningspolitiska stöd än sänkt livsmedelsmoms vore mer träffsäkra och därmed mindre kostsamma. Rapporten har bidragit till en djupare kunskap om åtgärdens effekter. Regeringen bedömer att Riksrevisionens rapport kan utgöra ett underlag för framtida arbete. I och med denna redovisning anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionen

Sverigedemokraterna anför i motion 2018/19:3017 av Bo Broman m.fl. att Riksrevisionen har presenterat en rapport på frågan om skatteutgiften för moms på livsmedel där den sänkta momsen ska gynna vissa målgrupper. Enligt Riksrevisionens simuleringar uppgår kostnaderna för att kompensera de

aktuella målgrupperna för en momshöjning till 13,4 miljarder kronor. Den summan ska jämföras med den beräknade skatteutgiften för den nedsatta momsatsen på livsmedel som uppgick till 27,3 miljarder kronor 2018. Motionärerna noterar att regeringen konstaterar på samma sätt som i rapporten att den nedsatta momsens träffar alla hushåll, såväl resursstarka som resurssvaga, vilket är en orsak till den låga kostnadseffektiviteten. Regeringen anför också att den anser att det är bra att Riksrevisionen har granskat hur den sänkta momsens på livsmedel fungerar som fördelningspolitisk åtgärd. Riksrevisionen finner att andra fördelningspolitiska stöd än sänkt livsmedelsmoms vore mer träffsäkra och därmed mindre kostsamma. Regeringen bedömer att "Riksrevisionens rapport kan utgöra ett underlag för framtida arbete". Motionärerna delar regeringens uppfattning, men vill att regeringen, inte i framtiden utan snarast, tillsätter en utredning som fastställer vilken eller vilka fördelningspolitiska åtgärder som mest kostnadseffektivt gynnar barnfamiljer och låginkomsthushåll.

Utskottets ställningstagande

Mervärdesskatten på livsmedel är sedan den 1 januari 1996 nedsatt till 12 procent. Riksrevisionen har granskat den nedsatta momsens på livsmedel när det gäller dess priseffekt, fördelningsprofil och kostnadseffektivitet. Riksrevisionen motiverar granskningen bl.a. med att nedsättningen kostar stora belopp och att det är drygt 20 år sedan livsmedelsmomsen sattes ned, och ändå har inte dess effekt på priserna utvärderats.

Granskningen har utgått från följande revisionsfråga: Är nedsatt moms på livsmedel en kostnadseffektiv åtgärd för att förstärka köpkraften hos barnfamiljer och låginkomsthushåll? Riksrevisionens slutsats är att den nedsatta momsens inte är ett kostnadseffektivt sätt att förstärka köpkraften för barnfamiljer och låginkomsthushåll.

Regeringen anser att det är bra att Riksrevisionen har granskat hur den sänkta momsens på livsmedel fungerar som fördelningspolitisk åtgärd. Rapporten har bidragit till en djupare kunskap om åtgärdens effekter. Regeringen bedömer att Riksrevisionens rapport kan utgöra ett underlag för framtida arbete.

Även utskottet anser att det är värdefullt att Riksrevisionen har lyft fram frågeställningen om nedsatt moms på livsmedel är en kostnadseffektiv åtgärd för att förstärka köpkraften hos barnfamiljer och låginkomsthushåll. Utskottet finner att även om den granskade åtgärden inte är en kostnadseffektiv åtgärd för att förstärka köpkraften hos nämnda grupper, kan det finnas andra fördelar med nedsatt moms på livsmedel som måste beaktas vid en samlad bedömning av åtgärden. Utskottet konstaterar att det redan nu pågår en hel del utredningsarbete på momsområdet både inom EU och på nationell nivå i Sverige. Vidare framgår det av den överenskommelse som ingicks mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet om 73 sakpolitiska områden och ett samarbete om statens budget att en omfattande

skattereform ska genomföras. Utskottet utgår från att den nu aktuella frågeställningen kommer att finnas med i framtida reformdiskussioner. Utskottet avstyrker därmed motionsförslaget och föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel (SD)

av Bo Broman (SD), David Lång (SD) och Eric Westroth (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:3017 av Bo Broman m.fl. (SD) och
lägger skrivelse 2018/19:29 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har presenterat en rapport som behandlar frågan om skatteutgiften för moms på livsmedel där den sänkta momsen ska gynna vissa målgrupper. Enligt Riksrevisionens simuleringar uppgår kostnaderna för att kompensera de aktuella målgrupperna för en momshöjning till 13,4 miljarder kronor. Den summan ska jämföras med den beräknade skatteutgiften för den nedsatta momssatsen på livsmedel som uppgår till 27,3 miljarder kronor 2018.

Regeringen konstaterar på samma sätt som rapporten att den nedsatta momsen träffar alla hushåll, såväl resursstarka som resurssvaga, vilket är en orsak till den låga kostnadseffektiviteten.

Regeringen anför också att den anser att det är bra att Riksrevisionen har granskat hur den sänkta momsen på livsmedel fungerar som fördelningspolitisk åtgärd. Riksrevisionen finner att andra fördelningspolitiska stöd vore mer träffsäkra än sänkt livsmedelsmoms och därmed mindre kostsamma. Regeringen bedömer att ”Riksrevisionens rapport kan utgöra ett underlag för framtida arbete”.

Sverigedemokraterna delar den uppfattningen men vill se att regeringen, inte i framtiden utan snarast, tillsätter en utredning som fastställer vilken eller vilka fördelningspolitiska åtgärder som mest kostnadseffektivt gynnar barnfamiljer och låginkomsthushåll.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2018/19:29 Riksrevisionens rapport om nedsatt moms på livsmedel.

Följdmotionen

2018/19:3017 av Bo Broman m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av fördelningspolitiska stödåtgärder som alternativ till den sänkta livsmedelsmomsen och tillkännager detta för regeringen.